

Solved Question Paper of 2015 Final Examination
Prepared by Dr. Ripun Doley, HoD, History
Department of History
Dakshin Kamrup Girls' College, Mirza

প্ৰশ্ন ১: তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়ক ($১ \times ১২ = ১২$)

(a) 'Further Excavations at Mohenjo-daro' কোনে লিখিছিল?

আৰ্নেষ্ট মেকে (Ernest Mackay)ই 'Further Excavations at Mohenjo-daro' লিখিছিল।

(b) 'ভাৰতীয় পুৰাতত্ত্বৰ পিতৃ' হিচাপে কাক জনা যায়?

এলেকজেণ্ডাৰ কানিংহাম (Alexander Cunningham)ক 'ভাৰতীয় পুৰাতত্ত্বৰ পিতৃ' হিচাপে জনা যায়।

(c) কৌৰৱসকলৰ মাতৃ কোন আছিল?

গান্ধাৰী আছিল কৌৰৱসকলৰ মাতৃ।

(d) আজান পীৰৰ দৰগাহ ক'ত অৱস্থিত?

আজান পীৰৰ দৰগাহ অসমৰ শিৱসাগৰ জিলাৰ চৰাগুৰি চাপৰিত অৱস্থিত।

(e) Assam Association প্ৰথম সভাপতি কোন আছিল?

প্ৰভাত চন্দ্ৰ বৰুৱা (Prabhat Chandra Baruah) আছিল।

(f) 'Rihla'ৰ লেখকৰ নাম কি?

ইবন বতুতা (Ibn Battuta) আছিল 'Rihla'ৰ লেখক।

(g) 'জিম্মা' (Zimma) শব্দৰ অৰ্থ কি?

'জিম্মা' হৈছে এটা আৰবী শব্দ যাৰ অৰ্থ হৈছে সুৰক্ষাৰ চুক্তি, য'ত মুছলিম শাসনৰ অধীনত থকা অমুছলমান সকল জিজিয়া কৰ পৰিশোধৰ বিনিময়ত সুৰক্ষাৰ নিশ্চয়তা প্ৰদান কৰা হয়।

(h) কৃষ্ণদেৱ ৰায়ে বিজয়নগৰৰ ওচৰত তেওঁৰ মাতৃৰ স্মৃতিত কোনখন নগৰ নিৰ্মাণ কৰিছিল?

কৃষ্ণদেৱ ৰায়ে তেওঁৰ মাতৃ নাগাস্বা দেৱীৰ স্মৃতিত বিজয়নগৰৰ ওচৰত নাগলাপুৰম নগৰ নিৰ্মাণ কৰিছিল।

(i) বঙ্গত স্থায়ী বন্দোবস্ত কোনে প্ৰৱৰ্তন কৰিছিল?

১৭৯৩ চনত লৰ্ড কৰ্ণৱালিছ (Lord Cornwallis)ই বঙ্গ, বিহাৰ আৰু ওড়িশাত স্থায়ী বন্দোবস্ত প্ৰৱৰ্তন কৰিছিল।

(j) জোতেদাৰ কোন আছিল?

জোতেদাৰ আছিল বঙ্গৰ ধনী কৃষক বা ভূমিদাৰ।

(k) ‘কৰ নাইবা মৰ’ শ্ল’গান কোনে দিছিল?

মহাত্মা গান্ধীয়ে ১৯৪২ চনত ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনৰ সময়ত ‘কৰিম নাইবা মৰিম’ শ্ল’গান দিছিল।

(l) ‘চাৰে জাহাঁ চে আচ্ছা’ গীতৰ ৰচক কোন আছিল?

মুহাম্মদ ইকবাল (Muhammad Iqbal) আছিল ‘চাৰে জাহাঁ চে আচ্ছা’ গীতৰ ৰচক।

প্ৰশ্ন ২: তলৰ বিষয়সমূহৰ ওপৰত চমুকৈ লিখক/উত্তৰ দিয়ক (২ × ১২ = ২৪)

(a) হৰপ্পাৰ লোকসকলৰ জীৱিকাৰ দুটা কৌশল

১. কৃষিকাৰ্য: হৰপ্পাবাসীয়ে গম, যৱ আৰু ডালি জাতীয় শস্যৰ খেতি কৰিছিল।

২. পশুপালন: তেওঁলোকে গৰু, ভেড়া আৰু ছাগলীৰ দৰে পশু পোহন কৰিছিল খাদ্য, শ্ৰম আৰু অন্যান্য সম্পদৰ বাবে।

(b) গৌতম বুদ্ধৰ মতে প্ৰতিজন বৌদ্ধই অনুসৰণ কৰিবলগীয়া অষ্টমাৰ্গ

অষ্টমাৰ্গৰ ভিতৰত আছে: সম্যক দৃষ্টি, সম্যক সংকল্প, সম্যক বাক্য, সম্যক কৰ্ম, সম্যক জীৱিকা, সম্যক প্ৰচেষ্টা, সম্যক স্মৃতি আৰু সম্যক সমাধি।

(c) পঞ্চ পীৰ কোন আছিল? তেওঁলোকৰ দৰগাহ ক’ত অৱস্থিত?

পঞ্চ পীৰ আছিল অসমৰ পাঁচজন শ্ৰদ্ধেয় ছুফী সন্তৰ দৰগাহৰ সমষ্টি। তেওঁলোকৰ দৰগাহ অসমৰ ধুবুৰীত অৱস্থিত।

(d) ১৬ আৰু ১৭ শতিকাৰ অসমৰ সামাজিক অৱস্থা জানিবলৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ উৎস হিচাপে কাম কৰা দুজন ভ্ৰমণকাৰীৰ নাম

১. ছিয়াবুদ্দিন তালিচ: তেওঁৰ গ্ৰন্থ ‘Fathiya-I-Ibriya’ত অসমৰ সামাজিক-ৰাজনৈতিক অৱস্থাৰ বিষয়ে তথ্য

পোৱা যায়।

২. জিন-বেপ্টিষ্ট টেভাৰ্ণিয়াৰ: তেওঁৰ গ্ৰন্থ ‘Travels in India’ত অসমৰ সমাজৰ বিষয়ে তথ্য পোৱা যায়।

(e) ‘চকৰি ফেটী বুৰঞ্জী’ৰ লেখক কোন আছিল? কীৰ্তিচন্দ্ৰ বৰবৰুৱাই এই বুৰঞ্জীসমূহ কিয় ধ্বংস কৰিছিল?
‘চকৰি ফেটী বুৰঞ্জী’ৰ লেখক আছিল নুমলী বৰগোহাঁই। নুমলী বৰগোহাঁইয়ে ‘চকৰি ফেটী বুৰঞ্জী’ত
কীৰ্তিচন্দ্ৰ বৰবৰুৱাক নকল আহোম বুলি উল্লেখ কৰাৰ বাবে, কীৰ্তিচন্দ্ৰই সেই সময়ত লিখা প্ৰায় সকলো
বুৰঞ্জী জুইত পুৰি ধ্বংস কৰিছিল।

(f) কৃষিভিত্তিক সমাজত নাৰীৰ দুটা অৱদান

১. শস্য খেতি: নাৰীসকলে শস্যৰোপণ, চপোৱা আৰু প্ৰক্ৰিয়াকৰণৰ কামত অংশগ্ৰহণ কৰিছিল।

২. গৃহ পৰিচালনা: তেওঁলোকে খাদ্য সংৰক্ষণ আৰু বিতৰণ কৰি পৰিয়ালৰ জীৱিকা নিশ্চিত কৰিছিল।

(g) জাতি পঞ্চায়তৰ দুটা কাৰ্য

১. সামাজিক নিয়ন্ত্ৰণ: সমাজৰ বিবাদৰ সমাধান কৰি সম্প্ৰীতি বজায় ৰখা।

২. সাংস্কৃতিক সংৰক্ষণ: পৰম্পৰাগত ৰীতি-নীতি আৰু নিয়ম-কানুন বলৱৎ কৰা।

(h) আকবৰৰ সময়ত ভূমিৰ চাৰিটা বিভাগ কি আছিল?

আকবৰৰ শাসনকালত ভূমিক পোলাজ, পৰৌতি, চাচৰ আৰু বঞ্জৰ হিচাপে বিভক্ত আছিল।

(i) বুচানান হেমিলটন কোন আছিল? অসমৰ বিষয়ে তেওঁৰ গ্ৰন্থৰ নাম কি?

ফ্ৰান্সিছ বুচানান-হেমিলটন আছিল ব্ৰিটিছ ইষ্ট ইণ্ডিয়া কোম্পানীৰ শাসনকালত ভাৰতত কাম কৰা এজন
স্কটিছ চিকিৎসক, ভূগোলবিদ, প্ৰাণীবিজ্ঞানী আৰু উদ্ভিদবিজ্ঞানী। তেওঁৰ অসমৰ বিষয়ে গ্ৰন্থৰ নাম হৈছে

“An Account of Assam”।

(j) মৌলৱী আহমদ-উল্লাহ শ্বাহ কোন আছিল? ১৮৫৭ চনৰ বিদ্রোহত তেওঁৰ অৱদান কি আছিল?

মৌলৱী আহমদ-উল্লাহ শ্বাহ আছিল ১৮৫৭ চনৰ ভাৰতীয় বিদ্রোহৰ এজন নেতা। তেওঁ অৱধত ব্ৰিটিছ
শাসনৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিৰোধ সংগঠিত কৰি জনসাধাৰণক সংঘবদ্ধ কৰিছিল।

(k) চিপাহী বিদ্রোহৰ ব্যৰ্থতাৰ দুটা কাৰণ

১. ঐক্যৰ অভাৱ: ভাৰতীয় শাসক আৰু সম্প্ৰদায়ৰ মাজত ঐক্যৰ অভাৱে বিদ্রোহক দুৰ্বল কৰিছিল।

২. ব্ৰিটিছৰ উন্নত সামৰিক : ব্ৰিটিছৰ উন্নত সামৰিক সংগঠন আৰু সম্পদৰ সুবিধা আছিল।

(I) ক্ৰিপছ মিছন কিয় ব্যৰ্থ হৈছিল? দুটা কাৰণ উল্লেখ কৰক।

১. কংগ্ৰেছৰ প্ৰত্যাখ্যান: কংগ্ৰেছে সীমিত স্বায়ত্তশাসনৰ প্ৰস্তাৱৰ বাবে প্ৰস্তাৱ প্ৰত্যাখ্যান কৰিছিল।
২. মুছলিম লীগৰ বিৰোধ: মুছলিম লীগে পাকিস্তানৰ বাবে স্পষ্ট নিশ্চয়তাৰ দাবীৰে প্ৰস্তাৱৰ বিৰোধিতা কৰিছিল।

প্ৰশ্ন ৩ৰ উত্তৰ:

(ক) হৰপ্পা নগৰৰ নলা-নৰ্দমাৰ বিন্যাস বৰ্ণনা কৰক।

হৰপ্পা সভ্যতা, প্ৰাচীনতম নগৰীয়া সমাজৰ অন্যতম, ইয়াৰ নগৰসমূহত উন্নত কৌশলৰ প্ৰমাণস্বৰূপে এক অসাধাৰণ নলা-নৰ্দমা ব্যৱস্থা আছিল। মহেঞ্জোদাৰো আৰু হৰপ্পাৰ দৰে নগৰত দূষিত পানী নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে সুপৰিকল্পিত নলাৰ জালিকা আছিল। ঘৰবোৰত ব্যক্তিগত গা-ধোৱা কোঠা আৰু শৌচাগাৰ আছিল, যিবোৰ সৰু নলাৰ জৰিয়তে ৰাস্তাৰ কাষৰ ঢাকনি দিয়া ডাঙৰ নলাৰ সৈতে সংযুক্ত আছিল। এই প্ৰধান নলাবোৰ পকা ইটাৰে নিৰ্মিত আছিল, ৰাস্তাৰ তলত স্থাপন কৰা হৈছিল আৰু ৰক্ষণাবেক্ষণৰ বাবে পৰিদৰ্শনৰ ফুটা আছিল। পানীৰ সুবিধাজনক প্ৰবাহৰ বাবে নলাবোৰত ঢাল দিয়া হৈছিল আৰু প্ৰায়ে নগৰৰ বাহিৰৰ ডাঙৰ নৰ্দমা ব্যৱস্থাৰ সৈতে সংযুক্ত আছিল। কিছুমান নলাত বৰ্জ্য ফিল্টাৰ কৰি বন্ধ হোৱা ৰোধ কৰিবলৈ শোষণ গাঁতো আছিল। এই ব্যৱস্থাই হৰপ্পাবাসীৰ স্বাস্থ্যবিধি আৰু নগৰ পৰিকল্পনাৰ প্ৰতি গুৰুত্বক প্ৰতিফলিত কৰে, জনবহুল নগৰত পৰিচ্ছন্ন জীৱনধাৰা নিশ্চিত কৰিছিল। ইটা আৰু সঠিক ঢালৰ সৈতে নিৰ্মাণৰ সূক্ষ্মতাই তেওঁলোকৰ স্বাস্থ্যবিধিৰ উন্নত জ্ঞানক প্ৰতিফলিত কৰে, যাৰ ফলত নলা ব্যৱস্থা তেওঁলোকৰ নগৰীয়া অৱকাঠামোৰ এক উল্লেখযোগ্য বৈশিষ্ট্য হৈ পৰিছিল।

(খ) মগধ কিয় ষোল্লটা জনপদৰ ভিতৰত সৰ্বাধিক শক্তিশালী হৈ উঠিছিল, তাৰ চাৰিটা কাৰণ উল্লেখ কৰক।

মগধ ষোল্লটা জনপদৰ ভিতৰত সৰ্বাধিক শক্তিশালী হৈ উঠিছিল কেইবাটাও মূল কাৰণত।

১. প্ৰথমত, গংগা নদীৰ কাষৰ উৰ্বৰ ভূমিয়ে প্ৰচুৰ কৃষি উৎপাদনৰ সুবিধা প্ৰদান কৰিছিল, যাৰ ফলত খাদ্য সুৰক্ষা আৰু ধন-সম্পদৰ সৃষ্টি হৈছিল, যিয়ে ডাঙৰ জনসংখ্যা আৰু সেনাবাহিনীক ধাৰণ কৰিব পাৰিছিল।
২. দ্বিতীয়ত, মগধৰ লোহাৰ প্ৰচুৰ খনিজ সম্পদৰ সুবিধা আছিল, যাৰ জৰিয়তে শক্তিশালী অস্ত্ৰ আৰু সঁজুলি নিৰ্মাণ কৰা হৈছিল, যিয়ে তেওঁলোকৰ সামৰিক বাহিনীক প্ৰতিদ্বন্দ্বীৰ ওপৰত সুবিধা প্ৰদান কৰিছিল।

3. তৃতীয়ত, নদী আৰু পাহাৰৰ দৰে প্ৰাকৃতিক বাধাৰে আৱৰা কৌশলগত অৱস্থানে আক্ৰমণৰ পৰা সুৰক্ষা প্ৰদান কৰিছিল আৰু বাণিজ্য পথৰ নিয়ন্ত্ৰণৰ সুবিধা দিছিল।
4. চতুৰ্থত, বিহিসাৰ আৰু অজাতশত্ৰুৰ দৰে দক্ষ শাসকে কূটনীতি, বিজয় আৰু প্ৰতিবেশী ৰাষ্ট্ৰৰ সৈতে বিবাহ সম্পৰ্কৰ দৰে মিত্ৰতাৰ জৰিয়তে মগধক শক্তিশালী কৰিছিল। এই কাৰণসমূহ—উৰ্বৰ ভূমি, লোহাৰ সম্পদ, কৌশলগত ভৌগোলিক অৱস্থান আৰু শক্তিশালী নেতৃত্ব—মগধক অন্য জনপদৰ ওপৰত আধিপত্য বিস্তাৰ কৰিবলৈ সক্ষম কৰিছিল, প্ৰাচীন ভাৰতত এক প্ৰধান শক্তিকৰূপে উত্থানৰ ভেঁটি স্থাপন কৰিছিল।

(গ) কলিন মেকেঞ্জী কোন আছিল? বিজয়নগৰৰ ইতিহাসত তেওঁৰ অৱদান আলোচনা কৰক।

কলিন মেকেঞ্জী আছিল ব্ৰিটিছ ইষ্ট ইণ্ডিয়া কোম্পানীৰ এজন স্কটিছ বিষয়া আৰু জৰীপকাৰী, যিয়ে ভাৰতৰ ইতিহাস, বিশেষকৈ বিজয়নগৰৰ দলিলীকৰণত গুৰুত্বপূৰ্ণ অৱদান আগবঢ়াইছিল। পুৰাতত্ত্ববিদ হিচাপে তেওঁ পাণ্ডুলিপি, শিলালিপি আৰু কলাকৃতি সংগ্ৰহ কৰি ভাৰতৰ অতীত সংৰক্ষণ কৰিছিল। বিজয়নগৰ, এক শক্তিশালী দক্ষিণ ভাৰতীয় সাম্ৰাজ্যৰ ওপৰত তেওঁৰ কাম যুগান্তকাৰী আছিল। ১৯ শতিকাৰ প্ৰথমভাগত মেকেঞ্জীয়ে বিজয়নগৰৰ ৰাজধানী হাম্পীৰ ধ্বংসাৱশেষ আৱিষ্কাৰ কৰি মানচিত্ৰ প্ৰস্তুত কৰিছিল। তেওঁ শিলালিপি, স্থাপত্যৰ সবিশেষ আৰু ঐতিহাসিক গ্ৰন্থ সযতনে লিপিবদ্ধ কৰিছিল, যিয়ে সাম্ৰাজ্যৰ সংস্কৃতি, প্ৰশাসন আৰু অৰ্থনীতিৰ বিষয়ে তথ্য প্ৰদান কৰিছিল। তেওঁৰ ১,৫০০ৰো অধিক পাণ্ডুলিপিৰ সংগ্ৰহ, য'ত স্থানীয় ইতিহাস অন্তৰ্ভুক্ত আছিল, ইতিহাসবিদসকলক বিজয়নগৰৰ ৰাজনৈতিক আৰু সামাজিক গাঁথনি বুজিবলৈ সহায় কৰিছিল। মেকেঞ্জীৰ জৰীপত হাম্পীৰ মন্দিৰ আৰু গাঁথনিৰ বিশদ অংকনও অন্তৰ্ভুক্ত আছিল, যিয়ে ইয়াৰ উত্তৰাধিকাৰ সংৰক্ষণ কৰিছিল। তেওঁৰ কামে ভৱিষ্যতৰ পুৰাতাত্ত্বিক অধ্যয়নৰ ভেঁটি স্থাপন কৰিছিল, বিজয়নগৰৰ ইতিহাস উন্মোচনত তেওঁক অগ্ৰণী কৰি তুলিছিল আৰু ভাৰতৰ ঐতিহাসিক পণ্ডিতত্বত অৱদান আগবঢ়াইছিল।

(ঘ) শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱৰ অসমৰ সমাজত চাৰিটা অৱদান আলোচনা কৰক।

শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ, ১৫–১৬ শতিকাৰ অসমৰ এজন সন্ত, পণ্ডিত আৰু সমাজ সংস্কাৰক, যিয়ে অসমৰ সমাজক গভীৰভাৱে গঢ় দিছিল।

1. প্ৰথমত, তেওঁ একশৰণ ধৰ্ম প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল, এটি একেশ্বৰবাদী বৈষ্ণৱ আন্দোলন, যিয়ে ভগৱান কৃষ্ণৰ প্ৰতি ভক্তিৰ প্ৰচাৰ কৰিছিল, সৰল আৰু সৰ্বসন্মানীয় ধৰ্মৰ জৰিয়তে বিভিন্ন সম্প্ৰদায়ক ঐক্যবদ্ধ কৰিছিল।

2. দ্বিতীয়ত, তেওঁ নামঘৰ স্থাপন কৰিছিল, সম্প্ৰদায়ৰ প্ৰাৰ্থনা গৃহ, যিবোৰ ধৰ্মীয়, সাংস্কৃতিক আৰু সামাজিক কাৰ্যকলাপৰ কেন্দ্ৰ হিচাপে পৰিগণিত হৈ মানুহৰ মাজত ঐক্য আৰু সংলাপৰ সৃষ্টি কৰিছিল।
3. তৃতীয়ত, শংকৰদেৱে তেওঁৰ সাহিত্যিক আৰু কলাত্মক অৱদানৰ জৰিয়তে অসমীয়া সংস্কৃতিক সমৃদ্ধ কৰিছিল, ভক্তিগীত (বৰগীত), নাটক (অংকীয়া নাট), আৰু ভাগৱত পুৰাণৰ দৰে গ্ৰন্থ অসমীয়ালৈ অনুবাদ কৰি ধৰ্মীয় জ্ঞান সকলোৰ বাবে সুলভ কৰিছিল।
4. চতুৰ্থত, তেওঁ জাতি-পাতিৰ ভেদাভেদ প্ৰত্যাখ্যান কৰি সকলো সামাজিক গোষ্ঠীৰ অংশগ্ৰহণক উৰাহিত কৰি সামাজিক সমতাৰ প্ৰচাৰ কৰিছিল, যাৰ ফলত সামাজিক শ্ৰেণীবিভাগ হ্ৰাস পাইছিল। তেওঁৰ এই অৱদানসমূহে আধ্যাত্মিক, সাংস্কৃতিক আৰু সামাজিক উত্তৰাধিকাৰ সৃষ্টি কৰিছিল, অসমৰ পৰিচয় গঢ় দি ঐক্য আৰু সৃজনশীলতাৰ প্ৰচাৰ কৰিছিল।

(ঙ) মুগল স্থাপত্যৰ চাৰিটা বৈশিষ্ট্য আলোচনা কৰক।

মুগল স্থাপত্য, ১৬ৰ পৰা ৮১৩ শতিকাৰ মাজত ফুলি উঠা, ইয়াৰ ভৱ্যতা আৰু জটিল নক্সাৰ বাবে প্ৰসিদ্ধ।

1. প্ৰথমত, ইয়াত সমমিতীয় বিন্যাসৰ বৈশিষ্ট্য আছিল, তাজমহালৰ দৰে ভৱন নিখুঁত ভাৰসাম্যৰ সৈতে নিৰ মিত হৈছিল, যিয়ে সাদু আৰু কমণীয়তাৰ ভাৱ সৃষ্টি কৰিছিল।
2. দ্বিতীয়ত, ৰঙা বালিৰ পাথৰ আৰু বগা মাৰ্বলৰ ব্যৱহাৰ, প্ৰায়ে মূল্যবান পাথৰৰ (পিয়েত্ৰা দুৰা) জড়িত কৰাৰে, হুমায়েনৰ সমাধিৰ দৰে গঠনক এক আকৰ্ষণীয় সৌন্দৰ্য প্ৰদান কৰিছিল।
3. তৃতীয়ত, ডাঙৰ গম্বুজ আৰু মিনাৰৰ অন্তৰ্ভুক্তি, দিল্লীৰ জামা মছজিদত দৃশ্যমান, সাম্ৰ শক্তিৰ প্ৰতীক আছিল।
4. চতুৰ্থত, অলংকৃত উদ্যান (চাৰবাগ), ফাৰ্চী ডিজাইনৰ পৰা অনুপ্ৰাণিত, তাজমহালৰ দৰে স্মাৰকৰিবেষ্টন কৰি, ইয়াৰ সৌন্দৰ্য বৃদ্ধি কৰিছিল আৰু শান্ত স্থান প্ৰদান কৰিছিল। এই বৈশিষ্ট্যসমূহে ভাৰতীয়, পাৰ্চী আৰু ইছলামিক শৈলীৰ মিশ্ৰণ ঘটাই, এক অনন্য স্থাপত্য উত্তৰাধিকাৰ সৃষ্টি কৰিছিল, যিয়ে সম্মতি, ঐশ্বৰ্য আৰু কাৰ্যকৰী সৌন্দৰ্যৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰি ভাৰতৰ সাংস্কৃতিক পৰিৱেশত এক স্থায়ী চিন ৰাখিছিল।

(চ) শিৱাজীৰ প্ৰশাসনৰ চাৰিটা বৈশিষ্ট্য আলোচনা কৰক।

শিৱাজী, মাৰাঠা শাসক, ১৭ শতিকাত এটি দক্ষ আৰু উদ্ভাৱনী প্ৰশাসন প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল।

1. প্ৰথমত, তেওঁ এখন কেন্দ্ৰীভূত প্ৰশাসন প্ৰৱৰ্তন কৰিছিল, য'ত আঠজন মন্ত্ৰীৰ পৰিষদ (অষ্টপ্ৰধান) আছিল, প্ৰত্যেকে অৰ্থ আৰু ন্যায়ৰ দৰে নিৰ্দিষ্ট ভূমিকা পালন কৰি, সুশৃংখল শাসন নিশ্চিত কৰিছিল।
2. দ্বিতীয়ত, তেওঁৰ ৰাজস্ব ব্যৱস্থা ন্যায়সঙ্গত আছিল, ভূমি মূল্যায়ন (জাবতা)ৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি, য'ত চাষীৰ পৰা প্ৰত্যক্ষভাৱে কৰ সংগ্ৰহ কৰা হৈছিল, মধ্যস্থতাকাৰীৰ শোষণ হ্ৰাস কৰিছিল।
3. তৃতীয়ত, শিৱাজীয়ে এক শক্তিশালী সামৰিক সংগঠন বজাই ৰাখিছিল, শৃংখলাবদ্ধ অশ্বাৰোহী আৰু পদাতিক বাহিনীৰ সৈতে, আৰু আক্ৰমণৰ পৰা ৰক্ষা কৰিবলৈ দুৰ্গ সুৰক্ষিত কৰিছিল।
4. চতুৰ্থত, তেওঁ ধৰ্মীয় সহনশীলতাৰ প্ৰচাৰ কৰিছিল, সকলো ধৰ্মক সন্মান জনাই আৰু ধৰ্ম নহয়, যোগ্যতাৰ ভিত্তিত লোক নিয়োগ কৰি, তেওঁৰ বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ ৰাজ্যত ঐক্য গঢ়ি তুলিছিল। এই বৈশিষ্ট্যসমূহ—কেন্দ্ৰীভূত শাসন, ন্যায়সঙ্গত কৰ ব্যৱস্থা, শক্তিশালী সামৰিক আৰু অন্তৰ্ভুক্তিমূলক নীতি—শিৱাজীক এক স্থিতিস্থাপক আৰু প্ৰগতিশীল মাৰাঠা সাম্ৰাজ্য গঢ়ি তুলিবলৈ সক্ষম কৰিছিল, যাৰ প্ৰশাসনিক দক্ষতা আৰু সামাজিক সমন্বয়ৰ বাবে প্ৰশংসিত।

(ছ) স্থায়ী বন্দোবস্তৰ চাৰিটা গুৰুত্বপূৰ্ণ বৈশিষ্ট্য আলোচনা কৰক।

১৭৯৩ চনত লৰ্ড কৰ্ণৱালিছৰ দ্বাৰা বংগ, বিহাৰ আৰু উড়িষ্যাৰ প্ৰৱৰ্তিত স্থায়ী বন্দোবস্তৰ কেইটামান সুকীয়া বৈশিষ্ট্য আছিল।

1. ই ভূমিৰ ৰাজস্ব স্থায়ীভাৱে নিৰ্ধাৰণ কৰিছিল, জমিদাৰসকলে ব্ৰিটিছক এক নিৰ্দিষ্ট ধৰণৰ ধৰ পৰিশোধ কৰিব লগা কৰিছিল, যিয়ে ৰাজস্বৰ স্থিৰতা প্ৰদান কৰিছিল।
2. ই এখন জমিদাৰ-ভিত্তিক ব্যৱস্থা সৃষ্টি কৰিছিল, য'ত জমিদাৰসকলে কৃষকৰ পৰা কৰ সংগ্ৰহৰ দায়িত্ব পালন কৰিছিল, প্ৰায়ে উচ্চ দাবীৰ বাবে শোষণৰ সৃষ্টি হৈছিল।
3. তৃতীয় ই কৃষি বিনিয়োগক উৎসাহিত কৰাৰ লক্ষ্য ৰাখিছিল, কাৰণ সুৰক্ষিত মালিকানাৰ সৈতে জমিদাৰসকলে ভূমিৰ উৎপাদনশীলতা বৃদ্ধি কৰিব বুলি আশা কৰা হৈছিল, যদিও বহুতে ব্যক্তিগত ধনৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিছিল।
4. চতুৰ্থ, ইয়াত নমনীয়তাৰ অভাৱ আছিল, কাৰণ নিৰ্দিষ্ট ৰাজস্বই ফচলৰ ব্যৰ্থতাৰ দৰে অৰ্থনৈতিক পৰিৱৰ্তনক আওকাণ কৰিছিল, যাৰ ফলত কৃষকৰ দুৰ্দশাৰ সৃষ্টি হৈছিল। ৰাজস্ব সংগ্ৰহ সুগম কৰি কৰি আৰু কৃষিৰ বৃদ্ধিৰ প্ৰচাৰৰ উদ্দেশ্যে থকাৰ পিছতো, এই ব্যৱস্থাই প্ৰায়ে কৃষকৰ শোষণৰ সৃষ্টি কৰিছিল আৰু পৰিৱৰ্তনশীল অৰ্থনৈতিক পৰিস্থিতিৰ সৈতে খাপ খুৱাব নোৱাৰি, ঔপনিৱেশিক ভাৰতৰ কৃষিভিত্তিক গঠনক গঢ় দিছিল।

(জ) ভাৰতত চৰমপন্থাৰ উত্থানৰ চাৰিটা কাৰণ আলোচনা কৰক।

১৮ শতিকাৰ শেষৰ ফালে আৰু ২০ শতিকাৰ প্ৰথমভাগত ভাৰতত চৰমপন্থাৰ উত্থান কেইবাটাও কাৰণত ঘটিছিল।

১. প্ৰথম- নৰমপন্থী পদ্ধতিৰ প্ৰতি অসন্তুষ্টিৰ ফলত বাল গঙ্গাধৰ তিলক আৰু বিপিনচন্দ্ৰ পালৰ দৰে নেতাসকলে লাহে লাহে আৰ্জি-আবেদনৰ সংস্কাৰ প্ৰত্যাখ্যান কৰি স্বৰাজৰ বাবে প্ৰত্যক্ষ কাৰ্য্যৰ দাবী কৰিছিল।
২. দ্বিতীয়ত, ব্ৰিটিছৰ অৰ্থনৈতিক শোষণ ভাৰতীয়সকলৰ মাজত ক্ষোভৰ সৃষ্টি কৰিছিল, তেওঁলোকক চৰমপন্থী আদৰ্শৰ দিশে ঠেলি দিছিল।
৩. তৃতীয়ত, বিশ্বৰ বিভিন্ন আন্দোলনৰ পৰা প্ৰেৰণা, যেনে ১৯০৫ চনত জাৰ জাপানৰ ৰাছিয়াৰ ওপৰত জয়, জাতীয়তাবাদীসকলক ঔপনিৱেশিক শক্তিক সাহসী কৰ্মৰ জৰিয়তে পৰাস্ত কৰাৰ বিশ্বাস জগাই তৰিছিল।
৪. চতুৰ্থত, ব্ৰিটিছৰ দমনমূলক নীতি, যেনে ১৯০৫ চনত বংগ বিভাজন, ব্যাপক প্ৰতিবাদ আৰু বৰ্জনৰ সৃষ্টি কৰিছিল, চৰমপন্থী নেতাসকলক আক্ৰমণাত্মক প্ৰতিৰোধৰ পোষকতা কৰিবলৈ উৎসাহিত কৰিছিল। এই কাৰণসমূহ—নৰমপন্থী প্ৰতি হতাশা, অৰ্থনৈতিক অভিযোগ, বৈশ্বিক প্ৰেৰণা, আৰু ব্ৰিটিছ দমন—চৰমপন্থাক জ্বলাই তুলিছিল, ভাৰতৰ স্বাধীনতা সংগ্ৰামক অধিক সংঘাতময় পথত গঢ়ি তুলিছিল।

(ঞ) অসহযোগ আন্দোলনৰ চাৰিটা গুৰুত্বপূৰ্ণ বৈশিষ্ট্য আলোচনা কৰক।

১৯২০-১৯২২ চনত মহাত্মা গান্ধীৰ নেতৃত্বত চলা অসহযোগ আন্দোলন ভাৰতৰ স্বাধীনতা সংগ্ৰামৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ পৰ্যায় আছিল।

১. প্ৰথমত, ইয়াত ব্ৰিটিছ প্ৰতিষ্ঠান বৰ্জন জড়িত আছিল, যেনে বিদ্যালয়, আদালত আৰু সামগ্ৰী, ভাৰতীয়সকলক ঔপনিৱেশিক ব্যৱস্থা প্ৰত্যাখ্যান কৰি আত্মনিৰ্ভৰশীলতাৰ প্ৰচাৰ কৰিবলৈ উৎসাহিত কৰিছিল।
২. দ্বিতীয়ত, ইয়াৰ লক্ষ্য আছিল স্বৰাজ (স্বশাসন), অহিংস পদ্ধতিৰ জৰিয়তে স্বাধীনতাৰ দাবীত বিভিন্ন গোষ্ঠীক একত্ৰিত কৰিছিল।
৩. তৃতীয়ত, ইয়াত জনসাধাৰণৰ অংশগ্ৰহণ দেখা গৈছিল, কৃষক আৰু মহিলাসহ সকলো শ্ৰেণীৰ লোকে প্ৰতিবাদত যোগদান কৰি, ইয়াক এক ৰাষ্ট্ৰব্যাপী আন্দোলন কৰি তুলিছিল।

4. চতুৰ্থত, ই খাদি আৰু আত্মনিৰ্ভৰশীলতাৰ প্ৰচাৰ কৰিছিল, ভাৰতীয়সকলক নিজৰ কাপোৰ বয়ন কৰি ব্ৰিটিছ বস্ত্ৰ বৰ্জন কৰিবলৈ আহ্বান জনাই, অৰ্থনৈতিক স্বাধীনতা গঢ়ি তুলিছিল। চৌৰী চৌৰা ঘটনাৰ পিছত আন্দোলন স্থগিত হ'ব পিছতো, ই জাতীয় চেতনা জাগ্ৰত কৰিচি, অহিংস প্ৰতিৰোধক জনপ্ৰিয় কৰিছিল, আৰু স্বাধীনতাৰ বাবে ভাৰতৰ সংকল্পক শক্তিশালী কৰিছিল, স্বাধীনতা সংগ্ৰামত এক পৰিৱৰ্তনশীল মুহূৰ্ত হৈ পৰিছিল।

(ঞ) ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনত সুভাষচন্দ্ৰ বসুৰ চাৰিটা গুৰুত্বপূৰ্ণ অৱদান আলোচনা কৰে।

সুভাষচন্দ্ৰ বসু, এজন গতিশীল নেতা, ভাৰতৰ স্বাধীনতা সংগ্ৰামত গুৰুত্বপূৰ্ণ অৱদান আগবঢ়াইছিল।

1. প্ৰথমত, তেওঁ ভাৰতীয় জাতীয় সেনা (আই এন এ)ৰ নেতৃত্ব দিছিল, দক্ষিণ-পূৰ্ব এছিয়াত ভাৰতীয় সৈনিক আৰু অসামৰিক লোকক ব্ৰিটিছ শাসনৰ বিৰুদ্ধে সামৰিকভাৱে যুদ্ধ কৰিবলৈ সংগঠিত কৰি, জাতীয় গৌৰৱৰ জনোতা জগাই তুলিছিল।
2. দ্বিতীয়ত, তেওঁৰ স্লোগান “মোক তেজ দিয়া, মই তোমাক স্বাধীনতা দিম” যুৱকসকলক উদ্বুদ্ধ কৰিছিল আৰু সংগ্ৰামত ত্যাগৰ এক তাৎক্ষণিকতা জগাই তুলিছিল।
3. তৃতীয়ত, বসুৱে কংগ্ৰেছৰ ভিতৰত ফৰৱাৰ্ড ব্লক গঠন কৰিছিল, সম্পূৰ্ণ স্বাধীনতাৰ বাবে চাপ দি, মধ্যপন্থী পদ্ধতিক প্ৰত্যাখ্যান জনাই আৰু চৰমপন্থী কাৰ্যৰ পোষকতা কৰিছিল।
4. চতুৰ্থত, তেওঁৰ আন্তৰ্জাতিক কূটনীতি, জাপান আৰু জাৰ্মানীৰ পৰা সমৰ্থন বিচাৰি, ভাৰতৰ কাৰণক বিশ্বব্যাপী প্ৰকাশ কৰিছিল, ব্ৰিটিছৰ ওপৰত চাপ সৃষ্টি কৰিছিল। বসুৰ সাহসী নেতৃত্ব, সামৰিক প্ৰচেষ্টা আৰু স্বাধীনতাৰ বাবে অদম্য দাবীয়ে স্বাধীনতা আন্দোলনক নতুন শক্তি প্ৰদান কৰিছিল, লাখ লাখ লোকক প্ৰেৰণা দি ভাৰতৰ স্বাধীনতাৰ সংগ্ৰামত এক স্থায়ী উত্তৰাধিকাৰ ৰাখিছিল।

Question no 5

শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱ (১৪৪৯-১৫৬৮)

শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱ আছিল অসমৰ এজন মহান সাধু, পণ্ডিত, কবি, নাট্যকাৰ আৰু সমাজ সংস্কাৰক, যিয়ে অসমৰ আধ্যাত্মিক, সাংস্কৃতিক আৰু সামাজিক জীৱনক গভীৰভাৱে পৰিৱৰ্তন কৰিছিল। নগাঁৱৰ

আলিপুখুৰীত জন্মগ্ৰহণ কৰা শঙ্কৰদেৱে অসমীয়া সমাজখনক ভক্তি, কলা আৰু সমতাৰ জৰিয়তে জনগণক ঐক্যবদ্ধ কৰি অসমৰ পৰিচয় গঢ় দিছিল।

তেওঁ প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল একশৰণ ধৰ্ম, এটি একেশ্বৰবাদী বৈষ্ণৱ আন্দোলন, য'ত শ্ৰীকৃষ্ণৰ প্ৰতি ভক্তিৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হৈছিল। তেওঁৰ শিক্ষাই জটিল আচাৰৰ পৰিৱৰ্তে ঈশ্বৰৰ নাম জপক সহজ আধ্যাত্মিক পথ হিচাপে গ্ৰহণ কৰিছিল। এই ধৰ্মই সকলো জাতি, ধৰ্ম আৰু লিংগৰ মানুহক গ্ৰহণ কৰি অসমৰ বিভিন্ন সম্প্ৰদায়ৰ মাজত ঐক্যৰ বান্ধোন গঢ়িছিল।

শঙ্কৰদেৱে প্ৰতিষ্ঠা কৰা নামঘৰ অসমীয়া জীৱনৰ কেন্দ্ৰবিন্দু হৈ পৰিছিল। এই স্থানত প্ৰাৰ্থনা, সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠান আৰু সমাজৰ বিষয়ে আলোচনা হৈছিল, যিয়ে সম্প্ৰীতি আৰু সামূহিকতাক উৎসাহিত কৰিছিল। নামঘৰ আজিও গাঁৱৰ জীৱনৰ অমৰ অংশ।

তেওঁৰ সাহিত্য আৰু কলাই অসমীয়া সংস্কৃতিক সমৃদ্ধ কৰিছিল। বৰগীত, তেওঁৰ ভক্তিমূলক গীত, কবিতা আৰু শাস্ত্ৰীয় সংগীতৰ সংমিশ্ৰণে আধ্যাত্মিক গভীৰতাৰে আজিও প্ৰিয়। অক্ষীয়া নাটৰ জৰিয়তে তেওঁ নাটক, সংগীত আৰু নৃত্যৰ মাধ্যমেৰে কৃষ্ণৰ কাহিনী জনসাধাৰণৰ ওচৰলৈ লৈ গৈছিল। ভাগৱত পুৰাণৰ অসমীয়া অনুবাদে ধৰ্মীয় জ্ঞানক সৰল কৰি অসমীয়া ভাষাৰ ভিত্তি মজবুত কৰিছিল। সমাজ সংস্কাৰক হিচাপে শঙ্কৰদেৱে জাতিভেদ প্ৰথা নাকচ কৰি সমতা আৰু নৈতিক জীৱনৰ পোষকতা কৰিছিল। তেওঁৰ সত্ৰই শিক্ষা আৰু দক্ষতা প্ৰদান কৰি সমাজ উত্থানত সহায় কৰিছিল। তেওঁৰ অহিংসা আৰু কৰুণাৰ শিক্ষাই সমাজক ঐক্যবদ্ধ কৰিছিল। শঙ্কৰদেৱৰ উত্তৰাধিকাৰ আজিও নামঘৰ, সত্ৰ, বৰগীত আৰু ভাওনাত জীয়াই আছে। তেওঁৰ ঐক্য আৰু সমতাৰ দৰ্শনে অসমৰ সাংস্কৃতিক পৰিচয়ক গঢ় দি ভাৰতৰ ঐতিহ্যত অমৰ চিন ৰাখিছে।

Question no 5.

ৰাওলাট আইন ১৯১৯

১৯১৯ চনৰ মাৰ্চ মাহত, ভাৰতত থকা ব্ৰিটিছ চৰকাৰে প্ৰথম বিশ্বযুদ্ধৰ পিছত উত্থান হোৱা ৰাষ্ট্ৰীয় ভাৱনাক দমন কৰিবলৈ ৰাওলাট আইন পাছ কৰে, যাক আনুষ্ঠানিকভাৱে "অৰাজকতা আৰু বিপ্লৱী অপৰাধ আইন" বুলি কোৱা হয়। ছাৰ ছিডনী ৰোলাটৰ নেতৃত্বত গঠিত ৰোলাট সমিতিৰ পৰামৰ্শৰ ভিত্তিত এই আইনৰ লক্ষ্য আছিল "বিপ্লৱী" কাৰ্যকলাপ নিয়ন্ত্ৰণ কৰা। ই কৰ্তৃপক্ষক বিনা ৱাৰেণ্টত গ্ৰেপ্তাৰ, দুই বছৰলৈকে বিচাৰ

নোহোৱাকৈ আটক, গতিবিধি সীমিত কৰা আৰু সংবাদপত্ৰৰ ওপৰত নিষেধাজ্ঞা আৰোপৰ ক্ষমতা প্ৰদান কৰিছিল। জনসভাও নিষিদ্ধ কৰা হৈছিল, যাৰ ফলত ভাৰতীয়সকলৰ মৌলিক স্বাধীনতা কাঢ়ি লোৱা হৈছিল।

"ক'লা আইন" নামেৰে পৰিচিত এই আইনে সমগ্ৰ দেশত তীব্ৰ ক্ষোভৰ সৃষ্টি কৰিছিল, কাৰণ যুদ্ধৰ সময়ত ব্ৰিটিছক সমৰ্থন কৰা ভাৰতীয়সকলে বিশ্বাসঘাটকতা অনুভৱ কৰিছিল। মহাত্মা গান্ধীয়ে ৰোলাট সত্যাগ্ৰহৰ আৰম্ভণি কৰি অহিংস প্ৰতিবাদৰ আহ্বান জনাইছিল, দেশজুৰি ধৰ্মঘাট আৰু ব্ৰিটিছ সামগ্ৰীৰ বৰ্জনৰ ডাক দিছিল। আমৃতসৰ আৰু লাহোৰৰ দৰে চহৰত প্ৰতিবাদে উত্তপ্ত ৰূপ লৈছিল, কিন্তু ব্ৰিটিছৰ কঠোৰ দমনে পৰিস্থিতি বেয়া কৰি তুলিছিল। ১৯১৯ চনৰ এপ্ৰিলত জালিয়ানৱালা বাগত শতাধিক নিৰস্ত্ৰ লোকৰ হত্যাৰ ঘটনাই এই দমনৰ শিখৰ স্পৰ্শ কৰিছিল।

ৰাওলাট আইন ভাৰতীয়সকলক অঞ্চল আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সীমাৰ বাহিৰত ঐক্যবদ্ধ কৰি ব্ৰিটিছ শাসনৰ নিষ্ঠুৰ ৰূপ উন্মোচন কৰিছিল। ই স্বাধীনতা আন্দোলনক উদ্দীপিত কৰিছিল, বহুতকৈ স্বাধীনতাৰ সংগ্ৰামত যোগদানৰ প্ৰেৰণা দিছিল। অবিৰত প্ৰতিবাদৰ ফলত ১৯২৭ চনত এই আইন প্ৰত্যাহাৰ কৰা হয়, কিন্তু ইয়াৰ প্ৰভাৱ দীৰ্ঘদিন ধৰি থাকি গৈছিল। বিৰোধ দমনৰ চেষ্টা কৰি ৰোলাট আইনে উলটি ভাৰতৰ স্বাধীনতাৰ দাবীক শক্তিশালী কৰিছিল। ই ইতিহাসৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ মুহূৰ্ত, যিয়ে দেখুৱাইছে যে অন্যায় কে নেকৈ শক্তিশালী আন্দোলনৰ জন্ম দিব পাৰে।

Question 1: Answer the following questions (1 × 12 = 12)

(a) Who wrote *Further Excavations at Mohenjo-daro*?

Ernest Mackay wrote *Further Excavations at Mohenjo-daro*.

(b) Who is known as 'Father of Indian Archaeology'?

Alexander Cunningham is known as the 'Father of Indian Archaeology'.

(c) Who was the mother of the Kauravas?

Gandhari was the mother of the Kauravas.

(d) Where is the Dargah of Ajan Pir situated?

The Dargah of Ajan Pir is situated in Saraguri Chapori of Sibsagar District of Assam.

(e) Who was the first President of Assam Association?

Prabhat Chandra Baruah was the first President of Assam Association.

(f) Name the author of *Rihla*.

Ibn Battuta was the author of *Rihla*.

(g) What does 'Zimma' mean?

The word 'Zimma' is an Arabic term which refers to a contract of protection. It means protection guaranteed the non-Muslims living under Muslim rule for paying Jiziya tax.

(h) Name the town built by Krishnadeva Raya near Vijayanagara in memory of his mother.

Naglapuram was the town built by Krishnadeva Raya near Vijayanagara in memory of his mother, Nagamba Devi.

(i) Who introduced the Permanent Settlement in Bengal?

In 1793 Lord Cornwallis introduced the Permanent Settlement in Bengal, Bihar and Orissa.

(j) Who were the Jotedars?

Jotedars were wealthy peasants .

(k) Who gave the slogan 'Do or Die'?

Mahatma Gandhi gave the slogan 'Do or Die' during the Quit India Movement in 1942.

(l) Who was the writer of the song 'Sare Jahan Se Accha'?

Muhammad Iqbal was the writer of the song 'Sare Jahan Se Accha'.

Question 2: Write on/Answer the following in brief ($2 \times 12 = 24$)

(a) Two subsistence strategies of the people of Harappa

1. **Agriculture:** The Harappans cultivated crops like wheat, barley, and pulses, relying on fertile lands and irrigation systems.
2. **Animal Husbandry:** They domesticated animals such as cattle, sheep, and goats for food, labor, and other resources.

(b) The Eight-Fold Path which every Buddhist is expected to follow according to Gautama Buddha

The Eight-Fold Path includes: Right View, Right mindfulness, right speech, right action, right livelihood, right effort, right aim and right concentration.

(c) Who were the Panch (five) Pirs? Where are their Dargahs?

The Panch Pirs were the group of five dargah of Sufi saints in Assam. Their Dargahs are located in Dhubri, Assam.

(d) Name two travellers whose accounts are important sources to know the social condition of Assam in the 16th and 17th centuries.

1. **Shihabuddin Talish** (name of the book –Fathiya-I-Ibriya)
2. **Jean-Baptiste Tavernier:** (Name of the book Travels in India)

(e) Who was the author of *Sakari Feti Buranji*? Why did Kirtichandra Borbarua destroy these Buranjis?

The author of *Sakari Feti Buranji* is Numali Borgohain. Due to Numali Borgohain's reference to Kirtichandra Borbarua as a false Ahom in the *Sakari Feti Buranji*, Kirtichandra Borbarua burned and destroyed nearly all the chronicles written during that period

(f) Two contributions of women in an agricultural society

1. **Crop Cultivation:** Women participated in planting, harvesting, and processing crops.
2. **Household Management:** They managed food storage and distribution, ensuring family sustenance.

(g) Two functions of Jati Panchayat

1. **Social Regulation:** Resolving disputes within the community to maintain harmony.
2. **Cultural Preservation:** Enforcing traditional customs and norms.

(h) What were the four divisions of land during the period of Akbar?

During Akbar's reign, cultivable land was divided into Polaj, Parauti, Chachar, and Banjar.

(i) Who was Buchanan Hamilton? What was the name of his book written on Assam?

Francis Buchanan-Hamilton, was a Scottish physician, geographer, zoologist, and botanist who worked in India during the British East India Company's rule. His book on Assam is titled "An Account of Assam

(j) Who was Maulavi Ahmed-ullah Shah? What was his contribution to the Mutiny of 1857?

Maulavi Ahmed-ullah Shah was a leader in the 1857 Indian Rebellion. He organized resistance in Awadh, mobilizing people against British rule.

(k) Two causes of the failure of the Sepoy Mutiny

1. **Lack of Unity:** Disunity among Indian rulers and communities weakened the rebellion.
2. **Superior British Resources:** The British had better military organization and resources.

(l) Why did the Cripps Mission fail? State two causes.

1. **Rejection by Congress:** The Congress rejected the proposal due to limited self-governance offers.
2. **Opposition by Muslim League:** The League opposed it, demanding clearer assurances for Pakistan.

Answers to Question 3:

(a) Describe the layout of drains in Harappan city.

The Harappan civilization, one of the earliest urban societies, had a remarkable drainage system in its cities, showcasing advanced engineering. Cities like Mohenjo-daro and Harappa featured a well-planned network of drains to manage wastewater efficiently. Houses had private bathrooms and toilets connected to small drains, which led to larger covered drains along the streets. These main drains, made of baked bricks, were laid beneath the roads and had inspection holes for maintenance. They were sloped to ensure smooth water flow and often connected to larger sewer systems outside the city. Some drains even had soak pits to filter waste, preventing blockages. This system highlights the Harappans' focus on hygiene and urban planning, ensuring clean living conditions in their densely populated cities. The precision in construction, with standardized bricks and proper gradients, reflects their advanced understanding of sanitation, making their drainage system a standout feature of their urban infrastructure.

(b) State four reasons why Magadha became the most powerful among the sixteen Janapadas.

Magadha emerged as the most powerful among the sixteen Janapadas due to several key factors.

1. First, its fertile land along the Ganges River supported abundant agriculture, providing food security and wealth to sustain a large population and army.
2. Second, Magadha had access to rich iron deposits, enabling the production of strong weapons and tools, which gave its military an edge over rivals.
3. Third, its strategic location, surrounded by natural barriers like rivers and hills, offered protection from invasions while allowing control over trade routes.
4. Fourth, capable rulers like Bimbisara and Ajatashatru strengthened Magadha through diplomacy, conquests, and alliances, such as matrimonial ties with neighboring states. These factors—fertile land, iron resources, strategic geography, and strong leadership—enabled Magadha to dominate other Janapadas, laying the foundation for its rise as a major power in ancient India.

(c) Who was Colin Mackenzie? Discuss his contribution to the history of Vijayanagara.

Colin Mackenzie was a Scottish officer and surveyor in the British East India Company who made significant contributions to documenting Indian history, particularly Vijayanagara. As an antiquarian, he collected manuscripts, inscriptions, and artifacts to preserve India's past. His work on Vijayanagara, a powerful South Indian empire, was groundbreaking. Mackenzie discovered and mapped the ruins of Hampi, the capital of Vijayanagara, in the early 19th century. He meticulously recorded inscriptions, architectural details, and historical texts, which provided insights into the empire's culture, administration, and economy. His collection of over 1,500 manuscripts, including local histories, helped historians understand Vijayanagara's political and social structure. Mackenzie's surveys also included detailed drawings of Hampi's temples and structures, preserving their legacy. His work laid the foundation for future archaeological studies, making him a pioneer in uncovering Vijayanagara's history and contributing to India's historical scholarship.

(d) Discuss four contributions of Srimanta Sankaradeva to the society of Assam.

Srimanta Sankaradeva, a 15th–16th century Assamese saint, scholar, and social reformer, profoundly shaped Assam's society.

1. First, he founded the **Ekasarana Dharma**, a monotheistic Vaishnavite movement that promoted devotion to Lord Krishna, uniting diverse communities through a simple, inclusive faith.

2. Second, he established **Namghars**, community prayer halls that served as centers for religious, cultural, and social activities, fostering unity and dialogue among people.
3. Third, Sankaradeva enriched Assamese culture through his literary and artistic contributions, writing devotional songs (*Borgeet*), plays (*Ankiya Naat*), and translating texts like the *Bhagavata Purana* into Assamese, making religious knowledge accessible.
4. Fourth, he promoted social equality by rejecting caste distinctions and encouraging participation from all social groups in his religious and cultural activities, reducing social hierarchies. His contributions created a lasting spiritual, cultural, and social legacy, shaping Assam's identity and promoting unity and creativity.

(e) Discuss four features of Mughal architecture.

Mughal architecture, flourishing from the 16th to 18th centuries, is renowned for its grandeur and intricate design.

1. First, it featured **symmetrical layouts**, with buildings like the Taj Mahal designed with perfect balance, creating a sense of harmony and elegance.
2. Second, the use of **red sandstone and white marble**, often inlaid with precious stones (*pietra dura*), gave structures a striking aesthetic, as seen in Humayun's Tomb.
3. Third, Mughal architecture incorporated **large domes and minarets**, symbolizing imperial power, as evident in the Jama Masjid in Delhi.
4. Fourth, **ornate gardens** (*Charbagh*), inspired by Persian designs, surrounded monuments like the Taj Mahal, enhancing their beauty and providing serene spaces. These features blended Indian, Persian, and Islamic styles, creating a unique architectural legacy that emphasized symmetry, opulence, and functional beauty, leaving an enduring mark on India's cultural landscape.

(f) Discuss four features of the administration of Shivaji.

Shivaji, the Maratha ruler, established an efficient and innovative administration in the 17th century.

1. First, he introduced a **centralized administration** with a council of eight ministers (*Ashtapradhan*), each handling specific roles like finance and justice, ensuring streamlined governance.
2. Second, his **revenue system** was fair, based on land assessment (*Zabt*), where taxes were collected directly from cultivators, reducing exploitation by intermediaries.

3. Third, Shivaji maintained a **strong military organization**, with disciplined cavalry and infantry, and fortified forts to secure his territory against invasions.
4. Fourth, he promoted **religious tolerance**, respecting all faiths and appointing people based on merit, not religion, fostering unity in his diverse kingdom. These features—centralized governance, fair taxation, strong military, and inclusive policies—enabled Shivaji to build a resilient and progressive Maratha empire, admired for its administrative efficiency and social harmony.

(g) Discuss four important features of the Permanent Settlement.

The Permanent Settlement, introduced by Lord Cornwallis in 1793 in Bengal, Bihar, and Orissa, had distinct features.

1. First, it fixed land revenue permanently, ensuring landlords (zamindars) paid a set amount to the British, providing revenue stability but burdening cultivators.
2. Second, it created a **landlord-based system**, where zamindars were responsible for collecting taxes from peasants, often leading to exploitation due to high demands.
3. Third, it aimed to **encourage agricultural investment**, as zamindars, with secure tenure, were expected to improve land productivity, though many prioritized personal wealth.
4. Fourth, it lacked flexibility, as the fixed revenue ignored economic changes like crop failures, causing hardship for farmers. While intended to streamline revenue collection and promote agricultural growth, the system often led to peasant oppression and failed to adapt to changing economic conditions, shaping colonial India's agrarian structure.

(h) Discuss four causes for the rise of Extremism in India.

The rise of Extremism in India during the late 19th and early 20th centuries was driven by several factors.

1. First, **dissatisfaction with Moderate methods** led leaders like Bal Gangadhar Tilak and Bipin Chandra Pal to reject slow, petition-based reforms, demanding direct action for self-rule.
2. Second, **economic exploitation** by the British, including heavy taxation and deindustrialization, fueled anger among Indians, pushing them toward radical ideologies.
3. Third, **inspiration from global movements**, such as Japan's victory over Russia in 1905, encouraged nationalists to believe in defeating colonial powers through bold actions.
4. Fourth, **repressive British policies**, like the partition of Bengal in 1905, sparked widespread protests and boycotts, galvanizing Extremist leaders to advocate aggressive resistance. These

factors—frustration with Moderates, economic grievances, global inspiration, and British repression—ignited Extremism, shaping India’s freedom struggle with a more militant approach.

(i) Discuss four important features of the Non-Cooperation Movement.

The Non-Cooperation Movement (1920–1922), led by Mahatma Gandhi, was a significant phase in India’s freedom struggle.

1. First, it involved **boycotting British institutions**, such as schools, courts, and goods, encouraging Indians to reject colonial systems and promote self-reliance.
2. Second, it emphasized **Swaraj (self-rule)** as its goal, uniting diverse groups under the demand for independence through non-violent means.
3. Third, it saw **mass participation**, with people from all classes, including peasants and women, joining protests, making it a nationwide movement.
4. Fourth, it promoted **Khadi and self-sufficiency**, urging Indians to spin their own cloth and boycott British textiles, fostering economic independence. The movement, though halted after the Chauri Chaura incident, galvanized national consciousness, popularized non-violent resistance, and strengthened India’s resolve for freedom, marking a turning point in the independence struggle.

(j) Discuss four important contributions of Subhash Chandra Bose to the freedom movement of India.

Subhash Chandra Bose, a dynamic leader, made significant contributions to India’s freedom struggle.

1. First, he led the **Indian National Army (INA)**, mobilizing Indian soldiers and civilians in Southeast Asia to fight British rule militarily, inspiring national pride.
2. Second, his slogan **“Give me blood, and I shall give you freedom”** galvanized youth and instilled a sense of urgency and sacrifice in the struggle.
3. Third, Bose formed the **Forward Bloc** within the Congress to push for complete independence, challenging moderate approaches and advocating radical action.

4. Fourth, his **international diplomacy**, seeking support from Japan and Germany, highlighted India's cause globally, pressuring the British. Bose's bold leadership, military efforts, and uncompromising demand for freedom invigorated the independence movement, inspiring millions and leaving a lasting legacy in India's fight for liberty.

Question No 5.

Short Note on Srimanta Sankaradeva

Srimanta Sankaradeva (1449–1568) was an Assamese saint, scholar, poet, playwright, and social reformer who transformed Assam's spiritual, cultural, and social fabric. Born in Alipukhuri, Nagaon, during a period of social division, Sankaradeva united people through devotion, art, and equality, leaving a timeless legacy that continues to shape Assam's identity.

Sankaradeva founded **Ekasarana Dharma**, a monotheistic Vaishnavite movement centered on devotion to Lord Krishna. His teachings emphasized chanting God's name (*naam*) as a simple path to spirituality, free from complex rituals. This inclusive faith welcomed people of all castes, creeds, and genders, fostering unity among Assam's diverse communities and creating a shared spiritual bond.

He established **Namghars**, community prayer halls that became central to Assamese life. These spaces hosted worship, cultural events, and social discussions, promoting harmony and collective engagement. Namghars remain vital in Assam's villages, reflecting Sankaradeva's vision of community-driven spirituality and culture.

A literary and artistic genius, Sankaradeva enriched Assamese culture with his creations. He composed **Borgeets**, devotional songs blending poetry and classical music, still cherished for their spiritual depth. His **Ankiya Naat**, one-act plays combining drama, music, and dance, brought Krishna's stories to the masses through performances in **Sattras**, monastic institutions he founded. By translating texts like the *Bhagavata Purana* into Assamese, he made religious knowledge accessible, strengthening the Assamese language and laying the foundation for its literature.

As a social reformer, Sankaradeva rejected caste distinctions, promoting equality and ethical living. His teachings encouraged humility and devotion, challenging social hierarchies. Sattras, beyond spirituality, offered education and skills, uplifting communities. His emphasis on non-violence and compassion created a more cohesive society.

Sankaradeva's legacy endures in Assam's cultural traditions. Namghars and Sattras remain active, while Borgeets and Bhaona performances keep his art alive. His philosophy of unity and equality resonates today, inspiring social harmony. By blending devotion, creativity, and reform, Sankaradeva not only uplifted Assam but also left an enduring mark on India's cultural heritage, earning him reverence as Assam's greatest cultural icon.

The Rowlatt Act 1919

In March 1919, the British government in India passed the Rowlatt Act, officially called the Anarchical and Revolutionary Crimes Act, to curb growing nationalist sentiments after World War I. Proposed by the Rowlatt Committee, led by Sir Sidney Rowlatt, the law aimed to suppress "revolutionary" activities. It allowed authorities to arrest individuals without a warrant, detain them without trial for up to two years, restrict their movements, and censor the press. Public gatherings were also banned, stripping Indians of basic freedoms.

Nicknamed the "Black Act," it triggered widespread outrage, as Indians felt betrayed after supporting Britain during the war. Mahatma Gandhi launched the Rowlatt Satyagraha, a non-violent protest movement, calling for nationwide strikes and boycotts of British goods. Protests erupted in cities like Amritsar and Lahore, but British repression escalated tensions, leading to the tragic Jallianwala Bagh massacre in April 1919, where hundreds of unarmed civilians were killed.

The Rowlatt Act united Indians across regions and communities, exposing the oppressive nature of British rule. It fueled the independence movement, inspiring more to join the fight for freedom. Due to relentless protests, the act was repealed in 1927, but its impact lingered, strengthening the resolve of leaders and ordinary citizens alike.

By attempting to silence dissent, the Rowlatt Act instead amplified India's demand for self-rule. It remains a pivotal moment in history, showing how injustice can spark a powerful movement for change.

